

Skriftlig beretning 2012

FOA Århus har skærpet den faglige indsats. Det betyder både, at arbejdsgiverne oftere må til lommerne for at betale erstatninger til FOA medlemmer, ligesom det betyder, at flere FOA medlemmer har fået ret, når de har klaget over arbejdsgiverens afgørelser i person-sager.

Vi vil gerne selv mene, at en forklaring er en målrettet indsats, som blandt andet skulle sikre, at FOA Århus besidder de nødvendige ressourcer og kompetencer til en endnu mere kvalificeret sagsbe-handling for det enkelte medlem. Men en forklaring kan også være, at arbejdsgiverne er blevet mere kyniske i håndteringen af persona-lesager.

Uagtet skal erfaringerne danne grundlag for en kollektiv indsats i det kommende år, hvor både arbejdsmiljø, arbejdsskader, sygefra-vær, opsigelser og besparelser skal sættes på den personalepoliti-ske dagsorden. Det er nemlig en uskik, at flere arbejdsgivere bliver mere og mere kreative, når det gælder at bøje kollektive regler og aftaler til egen fordel. Og det er en aldeles uacceptabel udvikling, som risikerer at isolere den enkelte medarbejder alene med egne problemer. Derfor er det vigtigere end nogensinde, at vi målrettet arbejder med mobilisering til forsvar for de kollektive rettigheder.

2011 bød også på et længe ventet folketingsvalg, og vi fik med nød og næppe en ny statsminister. Til gengæld er de fleste nok enige om, at det er så som så med en ny politik, og sandheden er da og-så, at det er mere end svært, at få de politiske ender til at nå sammen mellem Socialdemokratiet, SF og De Radikale. Og resulta-tet blev en skrap økonomisk slankekur, som ikke levner plads til at indfri løfter om at lette de svageste og lade de stærkeste bære byr-derne.

2011 – et spareår

Selv om Region Midtjylland – for første gang i regionens historie – kunne lægge budget uden besparelser – så betyder det ikke, at der ikke sker besparelser i regionen. Forskellen er blot den, at de øko-nomiske rammer nu er sat ned, så de passer til indtægterne, og herefter er det op til de enkelte afdelinger, sygehuse og institutio-ner, at få pengene til at strække. Og det er lettere sagt end gjort, når der samtidig stilles krav til kvaliteten.

Så langt er kommunerne ikke endnu, men også her nærmer man sig et niveau, hvor man kan forvente, at budgetterne er barberet, så de passer til indtægterne, mens det til gengæld er institutioner-nes ansvar at få de alt for få penge til at passe til de opgaver, der

skal løses. Både i regionen og i kommunerne er resultatet, at FOA medlemmer igen og igen oplever, at stillinger holdes ledige i længere tid, og arbejdspresset øges i forhold til de alt for få ansatte. Det kan være mere end svært at balancere et budget på områder, hvor opgaverne hele tiden forandrer sig. Og hvilken leder vil ikke foretrække et overskud på regnskabet, frem for et underskud? Det er sandsynligvis en af forklaringerne på, at kommunerne har sparet milliarder i forhold til den gældende budgetaftale med Kommunernes Landsforening. Det er særdeles uholdbart, og det er en af de største udfordringer FOA har stået overfor i nyere tid.

De offentlige besparelser kommer naturligvis i forskellige former, og nogle er mere åbenlyse end andre. En af de mere tilslørede former er, når ny teknologi bliver brugt som undskyldning for besparelser. Et eksempel herpå er robotstøvsugning, som flere kommuner, blandt andre Århus, har brugt som argument for at ældre ikke skal have hjælp til støvsugning. Det væsentlige her er, at besparelsen kun opstår, fordi de ældre selv skal betale for en evt. robotstøvsuger. Hvis kommunerne selv skulle stå for robotterne kunne det ikke betale sig. I virkeligheden er det altså ikke den ny teknologi, men et forringet serviceniveau, der giver besparelsen. Og når en robotstøvsuger så kun kan fungere som supplement til almindelig støvsugning, og mange ældre ikke kan håndtere robotten, så er der tale om, at ny teknologi bliver brugt som camouflage for uholdbare besparelser.

I FOA Århus har vi igennem længere tid "hjulpet" kommuner og regionen med at komme med holdbare løsninger på de økonomiske udfordringer. Vi har blandt andet foreslået, at kommuner og regionen i højere grad prioriterer ressourcer til de medarbejdere, som skal levere den borgernære service – mens politikerne i stedet opfordres til at spare på ledelse, konsulenter, kommunikationsfolk m.v. som ikke har en direkte funktion i forhold til de opgaver, som kommuner og regionen er sat i verden for at løse. Det er stadig en farbar vej, som vi heldigvis også vinder et vist gehør for, så den debat skal fortsættes og udvikles, når kommuner og region lægger budgetter.

Billig arbejdskraft og frivillige

Trods FOA Århus' gode råd, så er der desværre i stedet en tendens til, at efterspørge gratis arbejdskraft. Ledige bliver i stor stil anvist løntilskudsjobs og jobtræning på FOA Århus' afdelingens arbejdsområder. Vi vil gerne være med til at hjælpe ledige i arbejde, men vi vil ikke se til, at kommunerne udnytter den gratis arbejdskraft, uden at yde noget til gengæld. Som minimum skal den ledige tilbydes ansættelse på ordinære vilkår og / eller i uddannelse. Desværre har vi erfaret, at det ikke er alle ledere, som deler det synspunkt, og det har givet anledning til en del diskussion. Men det er et faktum, at ekstraordinært ansattes ansættelser, skal drøftes med den lokale tillidsrepræsentant, og i FOA Århus har vi opfordret de tillidsvalgte til, at de er i tæt dialog med FOA Århus, når der skal ske ansættelse af ledige i løntilskud, ledige i praktik, fleksjob m.v.

På samme måde ses en klar tendens til, at kommuner og regioner gør en aktiv indsats for at få frivillige til at tage sig af opgaver, som kommunerne eller regionerne ellers selv skulle have taget vare på. Det kan virke harmløst, at man lader frivillige hjælpe til med madservering, men det er et faktum, at havde den frivillige ikke tilbudt sin arbejdskraft, så skulle kommunen / regionen have betalt for at få løst opgaven. Det er kort og godt ærgerligt, når der går spekulation i udnyttelse af borgerne. Der er nemlig i høj grad rigeligt at tage fat på for de frivillige organisationer – også så rigeligt, at de ret beset slet ikke burde have tid til at løse kommunernes og regionernes egne opgaver. FOA Århus er part i drøftelserne om frivillig arbejdskraft og vores tilgang til debatten tager udgangspunkt i en udmærket pjece, udarbejdet af blandt andre FOA. (Pjecen kan bestilles – eller du kan få den på generalforsamlingen).

Flere ledige FOA medlemmer

I løbet af det seneste år har vi i FOA Århus også oplevet, at flere og flere FOA medlemmer har svært ved at få arbejde, og antallet af ledige er stigende. Lange perioder med ansættelsesstop i Århus Kommune har gjort det vanskeligt for nyuddannede medlemmer at få arbejde, og alt for mange har været nødt til at søge andre fagområder – endnu inden de har haft lejlighed til at afprøve den nye uddannelse.

I FOA Århus har vi sat os for at gøre en ekstraordinær indsats for ledige medlemmer. Indsatsen har både rettet sig mod jobmuligheder og særlige medlemstilbud til ledige, og der er god opbakning til aktiviteterne.

Jobrotationsprojekter i gang på FOA områder

Netop på grund af besparelser og flere ledige medlemmer, har vi igennem længere tid arbejdet intenst på at få sat gang i nogle jobrotationsprojekter, som både kan skabe arbejde til ledige, og samtidig give mulighed for efteruddannelse til allerede ansatte.

Mens det gennem de seneste år har været mere end vanskeligt at aftale uddannelse til ledige, så sender den nye regering heldigvis nye signaler. Så langt om længe er de første projekter ved at være klar til at blive sat i søen. Der er således aftalt jobrotation på ejendomsserviceassistentområdet, hvor ledige vikarierer for pedeller, som gennemgår uddannelse til ejendomsserviceassistent.

På samme måde er der aftalt jobrotation for social- og sundhedsassistenter i Århus Kommune og i Region Midtjylland, hvor den ansatte får efteruddannelse, og hvor eleverne bytter arbejdsplads i praktikperioden. På den måde opnår de et vigtigt kendskab til hinandens arbejdsområder, som kan anvendes i det daglige samarbejde.

Reform svigter de svageste

Regeringens planlagte reform af førtidspension og fleksjob forringer mange menneskers levevilkår. Flexjobbene vil ikke længere bevare deres fulde indtægt, hvis de tjener mere end ca. 260.000 kr., hvilket betyder, at lavtlønsgrupper som vores faggrupper bliver ramt.

Desuden vil folk fremover få et beløb helt ned til 60 % af dagpen-niveauet, mens de venter på et fleksjob. Og det vil mange sikkert få lov til længe, for allerede i dag venter over 12.000 mennesker på fleksjob. Regeringen ønsker, at færre skal på førtidspension, men er dette mål overhovedet realistisk, når man ser på hvor mange fleks-job, der allerede mangler i dag?

Situationen er nemlig ikke, at der mangler mennesker med nedsat arbejdsevne, som ønsker at arbejde. Problemet er derimod, at arbejdsmarkedet er blevet meget lidt rummeligt, så mennesker ikke længere kan få et ordinært arbejde, hvis de ikke kan yde 110 %. Tidligere var det almindeligt, at arbejdsgivere accepterede, hvis nedslidte medarbejdere ikke kunne yde helt det samme som tidligere. Fordi de nedslidte jo havde gjort en indsats for arbejdspladsen, som på den måde også erkendte at have et ansvar for nedslidningen.

I dag vil et typisk forløb snarere være, at en medarbejder med nedsat arbejdsevne først vil blive indkaldt til trivsels- eller sygefraværssamtaler, hvor ledelsen vil kræve, at han eller hun skal ligne den gennemsnitlige medarbejder, og da det jo ikke kan lade sig gøre, så vil ledelsen derefter fyre den pågældende.

Denne udvikling har gjort det svært for mennesker med nedsat arbejdsevne at bevare et ordinært ustøttet arbejde. Og selv når arbejdsgiverne som i fleksjobordningen får tilskud, så mangler der altså job til denne gruppe.

Og det er her, at regeringens reform svigter allermost. Reformen kræver nemlig ikke, at arbejdsgiverne fastholder de medarbejdere, som de skader. Og reformen kræver slet ikke, at virksomhederne skaber nye arbejdsplader til mennesker, der har en nedsat arbejdsevne. Reformen vil altså øge presset på mennesker, der i forvejen er pressede, men indeholder ingen forpligtelser overfor de, der har ansvaret for arbejdsmiljøet samt hyrer og fyrer.

Udlicitering stadig på de kommunale / regionale dagsordener

Skønt den nye regering faktisk har slækket kravet til de budgetmæssige krav til kommunernes udlicitering, så har vi desværre ikke set lempelser i FOA Århus' områder. Såvel Århus Kommune som Region Midtjylland fortsætter ufortrødent de udliciteringstiltag, som er besluttet i budgetforligene.

Et eksempel på en tankevækkende udliciteringsproces er det såkaldte logistikprojekt hvor Region Midtjylland vil samle sygehusenes lagre i en centrallagerfunktion, som regionen så vil udlicitere.

Regionen har nu gennemført et udbud, som regionens Lederforum for økonomi imidlertid har besluttet at annullere. Årsagen er, at der er et prisspænd på over 100 % mellem det billigste og det dyreste af de fire tilbud, som levede op til betingelserne. Og samtidig ligger prisniveauet over det forventede. Nu skal folkene bag udbuddet og projektet så overveje, hvordan det kan være, at buddene blev, som de blev, og hvad der nu skal ske.

Andre aktuelle eksempler på udliciteringer er et helt lokalcenter i Århus, ligesom Sundhed og Omsorg også vil udlicitere praktisk hjælp.

Udviklingen er rigtig ærgerlig, for netop udlicitering er en rigtig dyr proces, og der er ingen garanti for, at processen giver gode resultater. Tvært imod viser erfaringer, at markedsvilkår som oftest medfører konkurrence på løn- og arbejdsvilkår, og man skal kigge meget langt efter resultater, som har medført forbedret kvalitet.

Men markedsvilkårene er også en generel udfordring for den danske velfærdsmodel. I den markedsstyrede organisation efterspørger man varer og tjenesteydelser, mens man i den demokratiske velfærdsorganisation i stedet bør have fokus på at hjælpe borgerne til at hjælpe sig selv. Med det udgangspunkt søger man i princippet at gøre sig selv overflødig. Men det er ret utænkeligt, at eksempelvis et privathospital har som formål, at gøre sig selv overflødig. Og det er sandsynligvis også forklaringen på, at vi igennem de seneste år har vænnet os til et utal af annoncer, hvor private hospitaler forsøger at "lokke" patienter til behandling.

I FOA Århus er vi parat til at tage udfordringen op, og det sker blandt andet ved at uddanne vores tillidsrepræsentanter, så de har den nødvendige viden om udliciteringer.

Arbejds miljø på dagsordenen

Markedsvilkår er konkurrencevilkår, hvor prisen er den helt afgørende faktor, når to forskellige leverandører skal sammenlignes. Men når de samme opgaver skal løses til en lavere pris, så vil det uvægerligt resultere i et stort pres på lønudgifterne og arbejdstempoet sættes under pres.

Arbejdstempo er et tema i Århus Kommunes beslutning om, at nattevagter i hjemmeplejen skal arbejde alene. Men det var først og fremmest utrygheden ved alenearbejde i nattetimerne, som fik nattevagterne på barrikaderne. Og desværre med god grund, viste det sig. Flere nattevagter har desværre oplevet overfald og trusler. Og desværre er overfaldsalarmer ikke altid tilstrækkelig sikkerhed for den ansatte. Det er og bliver uacceptabelt, at FOA medlemmerne skal gå på arbejde med risiko for eget liv og helbred. Sagen har derfor stadig FOA Århus' fulde opmærksomhed.

I psykiatrien har vi længe klaget over, hvordan dårlige personale-normeringer kan skabe farlige situationer. Den triste begivenhed på en psykiatrisk afdeling i Odense for nylig, hvor en psykisk syg overfaldt tre medarbejdere med kniv, understreger desværre, at risikoen er reel.

Arbejdstempo er også tema på rigtig mange andre arbejdspladser. Alt fra busschauffører, som har svært ved at overholde færdselsloven og køreplanen på samme tid, til dagplejere, som oftere har flere helt små børn og derfor er afskåret fra at deltage i tværfaglige arrangementer med børnene.

Og arbejdstempo spiller helt sikkert også en rolle, når det gælder problemer med det psykiske arbejdsmiljø på mange af FOAs arbejdspladser. Antallet af anmeldelser af arbejdsbetingede lidelser stiger nemlig i takt med, at ressourcerne ikke svarer overens med

de opgaver, som vi forventes at løse. Men en anden ikke ubetydelig faktor handler måske om, at grænserne for ledelse er blevet mere udviskede, i hvert fald når det gælder om at tage medansvar for en masse beslutninger, som vi reelt ikke har indflydelse på.

Desværre oplever mange arbejdsmiljørepræsentanter, at rammerne for deres arbejde er vanskelige, og at de har svært ved at opnå reel indflydelse på arbejdsmiljøet.

Det er vigtigt, at arbejdsmiljørepræsentanterne reelt bliver inddraget i arbejdsmiljøarbejdet lokalt, og afdelingen har i den forbindelse holdt en temadag for arbejdsmiljø- og tillidsrepræsentanter.

Overenskomster på dagsordenen

Netop den tendens, at det er let at få medansvar, men svært at få reel indflydelse, er også et tema i de forhandlinger som organisationerne har med arbejdsgiverne om nye MED aftaler. Og der er grund til, at MED aftalerne kommer på dagsordenen i de centrale overenskomstforhandlinger. Tillidsvalgte er ofte en "lus mellem to negle," i samarbejdet med ledelsen på arbejdspladsen og kollegerne. Der er derfor grund til at overveje, om de mange personalepolitiske aftaler, skal indgås af de faglige organisationer, mens den lokale tillidsrepræsentant i højere grad kan få ro til at koncentrere sig om, at aftaler faktisk bliver overholdt. Der er nemlig stadig rigeligt at tage fat på. Som nævnt i indledningen, har vi i FOA Århus hentet rigtig mange penge hjem til FOA medlemmer, som ikke har fået den rigtige løn. Men også på andre områder må vi holde et ekstra vågent øje for at sikre medlemmernes rettigheder. Vi har i den forbindelse haft stor succes med formøder med tillidsrepræsentanter og medlemmer, inden de eksempelvis skal deltage i samtaler på arbejdspladsen. Metoden virker både som en slags sidemandsoplæring af den lokale tillidsrepræsentant, men samtidig får vi også lejlighed til at forberede medlemmet på, hvad man kan forvente ved samtalen.

Når det gælder ny løn, arbejder vi på en strategi, der skal sikre, at FOA medlemmer får deres del af ny-løns-midlerne, og at der bliver en nedre grænse for, hvor lidt vores medlemmer kan tjene.

Snart skal vi igen i gang med at indsamle forslag til de offentlige overenskomstforhandlinger. I skrivende stund er de private overenskomstforlig på vej til urafstemning, og hvis de danner grundlag for, hvad vi kan vente i de offentlige forhandlinger, så kan vi se frem til reallønsnedgang for FOA medlemmerne.

Generelt giver de private overenskomstresultater lønstigninger på et par procent over de næste par år. Det resultat er næppe nok til at bevare reallønnen, og de ufaglærte bliver ekstra hårdt ramt, da deres lønstigninger er særligt lave. Resultaterne var så ringe, at FOA Århus' bestyrelse enstemmigt anbefalede medlemmerne på det private område at stemme nej.

Medvirkende til den beslutning var også den private sosu-overenskomst med Dansk Industri. Her var det en stor overraskelse for FOA Århus, at der pludseligt var aftalt sundhedsordninger for

FOA medlemmerne. Ordningerne giver FOA medlemmer, som arbejder under den konkrete overenskomst, adgang til blandt andet fysioterapi, misbrugs konsulenter, vægtekonsulenter, psykolog m.v. Men i FOA Århus mener vi også, at den slags aftaler både stadfæster, at vi fortsat skal have brugerbetaling på visse sundhedsområder, og samtidig synes vi faktisk, at aftalerne peger i en forkert retning. Det er nemlig ikke en normalt tilstand, at have behov for fysioterapi m.v. Ofte er FOA medlemmernes behov for den slags sundhedsydelse forårsaget af et hårdt fysisk arbejdsmiljø, og det havde derfor været mere fremadrettet, om man havde taget initiativer til at nedbringe de fysiske belastninger på FOA områderne.

Under de kommende trepartsforhandlinger må FOAs udgangspunkt være at lønmodtagerne allerede har betalt mere end rigeligt af regningen for finanskrisen. Efterlønnen er kraftigt forringet, og lønstigningerne har været lave. Nu er det tid til forbedringer som for eksempel en tiltrængt forbedring af dagpengesystemet.

Arbejdsskader og sygefravær på dagsordenen

På mange af FOAs arbejdsområder har vi ganske vist igennem tiderne fået flere og bedre hjælpemidler, og det har helt sikkert haft en positiv indflydelse på de fysiske nedslidningsskader. Men antallet af arbejdsskader, som FOA medlemmer udsættes for, er stadig urimeligt højt. I FOA Århus sagsbehandler vi rigtig mange arbejdsskader for FOA medlemmer, og det er mere reglen end undtagelsen, at medlemmer søger hjælp – netop til arbejdsskader. Det er godt, for der er stadig mange juridiske spidsfindigheder i sagsbehandlingen, og det er derfor en god ide, at lade nogle erfarne sagsbehandlere tage sig af sagerne.

Det er heller ikke nyt, at fagforeninger hjælper medlemmer med sagsbehandling af sygefraværssager. Til gengæld er sygefravær netop et af de områder, hvor både arbejdsgivere og lovgivningen er strammet op, og flere og flere FOA medlemmer kommer i klemme i den omfattende, og ofte langvarige proces, som følger af et sygefravær, hvor man helt eller delvist er gjort uarbejdsdygtig. Senest har den nye regering sat et reformarbejde i gang på området. Desværre ser det ikke ud til, at der er lempelser på vej – snarere tvært imod. Og vi kan – sandsynligvis med rette frygte, at det vil blive endnu mere slidsomt for sygemeldte kolleger, at opretholde et forsørgelsesgrundlag. I FOA Århus gør vi hvad vi kan, for at dokumentere urimelighederne og forsvare det enkelte medlems rettigheder, og heldigvis lønner vores arbejde sig. Således har vi vundet mange ankesager i Ankestyrelsen.

Til gengæld er der stadig plads til forbedringer i arbejdsgivernes indsats. I FOA Århus mener vi, at sygefraværssindsatsen er præget af for meget pisk og for lidt gulerod. Og på den forebyggende indsats er der stadig lang vej. Det er eksempelvis helt urimeligt, at en kræftsyg kollega får tilsendt en fyreseddel på et tidspunkt, hvor alle prognoser peger i retningen af helbredelse. Erfaringer viser nemlig, at det er langt sværere at vinde fodfæste på arbejdsmarkedet igen, hvis man skal starte forfra på en ny arbejdsplads med nye kolleger og nye opgaver. Og for den kollega, som er gået ned med stress,

kan det opleves som regulær tortur, at blive kaldt til den ene samtale efter den anden, selv om de sundhedsfaglige eksperter anbefaler, at give kollegaen ro. At være savnet, har en lindrende virkning på den, som er ramt af sygdom. At være truet på sit brød, har til gengæld ofte den stik modsatte virkning.

Vi har brug for hinanden

Der er stadig så meget der skal gøres. Og det er en gammel kendt sandhed, at sammen er vi bare stærkere. Den enkelte syge kollega kan ikke selv kæmpe kampen imod systemet. Men hvis de raske kolleger hjælper til, så kan vi også få kræfter til at kæmpe for nødvendige forbedringer af samfundet. Desværre kan det engang imellem være svært for den enkelte, at mærke fællesskabets styrke. Derfor skal vi også i de kommende år arbejde intenst med vores evne til at mobilisere kollektivt. I FOA Århus er vi derfor fortsat optaget af, at kolleger der arbejder inden for FOAs arbejdsområder, også bør være organiseret i FOA. I de seneste år har vi brugt rigtig mange kræfter på indsatsen, blandt andet fordi erfaringer desværre viste, at det ikke var naturligt, at nye kolleger fik et godt tilbud om medlemskab. Men jo mere tillidsvalgte og FOA medlemmer på arbejdspladserne hjælper til med organiseringsindsatsen – jo bedre tid har vi i FOA til at tage os af de faglige sager – og ikke mindst – jo billigere bliver medlemskabet for os alle sammen.

Igennem de seneste år har vi gjort en særlig indsats for at give FOA medlemmer nogle særligt gode medlemstilbud. Vi har inviteret til kulturelle oplevelser, både for medlemmer og familien, og vi har til stadighed en bred vifte af målrettede kursustilbud til FOA medlemmer. Det er en del af fællesskabet, at alle har lige muligheder for gode oplevelser – også i fritiden.

Det kommende år vil helt sikkert også byde på nye store udfordringer. Noget af det får vi lejlighed til at drøfte på generalforsamlingen, hvor vi også får lejlighed til at drøfte nye aktiviteter og indsatsområder.

Vi håber, at mange FOA medlemmer har lyst til at deltage i generalforsamlingen og deltage i debatten om fremtidens arbejde.

*Afdelingsbestyrelsen
FOA Århus*